

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/29/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6818200932
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6818200932.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Janky Benkovičovej a Mgr. Martina Štubniaka, vo veci starostlivosti súdu o maloletého K. S., narodeného XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Revúca, dieťa rodičov -matky A. Z., narodenej XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom Q. XXX/XXX, XXX XX I., právne zastúpenej Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom Železničná 257/19, 050 01 Revúca, a otca J. X. S., narodeného XX. XX. XXXX, bytom Q. XXX/XXX, XXX XX I., toho času bytom S. 7, XXX XX I., o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, o nariadenie neodkladného opatrenia, na základe odvolania matky proti uzneseniu Okresného súdu Revúca č. k. 6P/30/2018-145 z 05. novembra 2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Revúca č. k. 6P/30/2018-145 zo dňa 05. 11. 2018 m e n í tak, že otec je oprávnený sa stretávať s maloletým K. S., nar. XX. XX. XXXX každý párný týždeň od soboty od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod. s tým, že maloleté dieťa si otec vyzdvihne a vráti v stanovený deň a hodinu v mieste bydliska Z. Z., na adrese Q. XX, I., týmto sa m e n í uznesenie Okresného súdu Revúca č. k. 6P/30/2018-85 zo dňa 01. 06. 2018 vo výroku, ktorým okresný súd dočasne upravil styk otca s maloletým K. S..

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Revúca, ako súd prvej inštancie (ďalej aj „prvoinštančný súd“, event. „súd prvej inštancie“, resp. „okresný súd“) uznesením zo dňa 05. 11. 2018 zmenil uznesenie Okresného súdu Revúca č. k. 6P/30/2018-85 zo dňa 01. 06. 2018 s účinnosťou od 05. 11. 2018 tak, že otec je oprávnený sa s maloletým K. S. stretávať každý párný týždeň od soboty od 9.00 hod. do nedele do 18.00 hod., pričom maloletého prevezme a odovzdá v určený čas v byte Z. Z., na adrese I., Q. XX. Ďalej rozhodol, že počas vymedzeného času sa otec s maloletým môže zdržiavať v mieste podľa svojho výberu, pričom prenocovať s maloletým je povinný v mieste bydliska svojej dcéry S. S. v obci K.. Okresný súd rozhodol, že v ostatných častiach zostáva neodkladné opatrenie nezmenené.

2. V odôvodnení rozhodnutia prvoinštančný súd uviedol, že v konaní vedenom na návrh matky o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému K. S. (ďalej aj „maloletý, resp. „maloleté dieťa“), bol neodkladným opatrením dočasne upravený styk otca s maloletým každý párný týždeň od soboty od 9.00 hod. do 18.00 hod. a od nedele od 9.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že otec si maloletého prevezme a odovzdá prostredníctvom starej matky maloletého. Počas vymedzeného času styku bol otec oprávnený sa s maloletým zdržiavať iba v meste I.. Otec sa počas konania domáhal rozšírenia úpravy styku s maloletým od soboty do nedele, s možnosťou prespatia maloletého na možných adresách, a to buď u družky v S., príp. u sestry v Y., event. u jeho dcéry v obci K.. Zároveň navrhoval, aby ich pohyb počas stretnutí nebol obmedzovaný z dôvodu, aby sa maloletý mohol stretávať aj s jeho rodinou, na ktorú bol zvyknutý.

3. Prvoinštančný súd vec právne posúdil podľa § 325 ods. 1, 2 písm. d), § 330 ods. 2, § 332 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), § 24 ods. 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej aj „ZoR“). Konštatoval dôvodnosť zmeny dočasnej úpravy styku otca s maloletým, ktorého vek a doterajší vývoj vzťahov nie je dôvodnom na obmedzovanie styku otca s maloletým, s čím súhlasila aj matka maloletého (ďalej aj „matka“). Zároveň poukázal na pozitívny vzťah maloletého k obom rodičom a na nezistené závadné správanie sa otca, ktoré by mohlo ohroziť maloletého. Matka súhlasila so zrušením obmedzenia pohybu otca s maloletým iba na území mesta I., preto je otec oprávnený sa s maloletým zdržiavať v mieste podľa svojho výberu. Súd prvej inštancie určil za miesto prenocovania otca s maloletým jedno z otcov navrhnutých miest a to bydlisko jeho dcéry, ktoré matka dobre pozná, pričom potvrdila, že ide o vhodné prostredie. Rozhodol na základe zhodných vyjadrení rodičov maloletého, s prihliadnutím na skutočnosť, že neboli prešetrované podmienky v mieste súčasného bydliska otca. Považoval však za nadbytočné šetriť podmienky v miestach rôznych prechodných adries otca. Ďalej uviedol, že neodkladné opatrenie je vykonateľné dňom jeho doručenia účastníkom.

4. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podala matka v zákonnej lehote odvolanie a navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietala nesprávne právne posúdenie veci, nedostatočne zistený skutkový stav, na nesprávny procesný postup, ktorým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces ako aj vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Poukázala na rozpor výrokovej časti a odôvodnenia napadnutého uznesenia s ustanovením § 332 ods. 1 CSP, pretože prvoinštančný súd vo výroku priznal účinnosť neodkladného opatrenia od 05. 11. 2018, avšak v bode 8. odôvodnenia rozhodnutia uviedol, že neodkladné opatrenie je vykonateľné dňom doručenia účastníkom. Uvedeným súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a šiel nad rámec zákona. Ďalej namietala nevykonateľnosť výroku napadnutého uznesenia, pretože pre chýbajúcu bližšiu špecifikáciu rozhodnutia nie je zrejmé, ktoré neodkladné opatrenie zostáva nezmenené. Nedostatočne zistený skutočný stav veci súvisí s neprešetrovaním prostredia, v ktorom bude maloletý prespávať, tiež absentuje identifikácia osoby a označenie miesta, kde má maloletý s otcom prespávať. Prvoinštančný súd pri rozhodovaní vychádzal iba z tvrdení otca o možnom mieste prespatia, pričom jej zhodné tvrdenie sa odvíjalo len od toho, ktoré z dvoch navrhovaných miest otcom si vyberie za miesto možného prespatia s maloletým. Ďalej namietala, že prvoinštančný súd sa nevysporiadal s otázkou vlastníckeho práva k rodinnému domu, v ktorom by mal maloletý prespávať, ani so súhlasom osôb v ňom žijúcich a rozhodnutie založil len na tvrdeniach či domnienkach otca. Bolo potrebné skúmať aj vzťah ďalších osôb bývajúcich s otcom v jednej domácnosti k maloletému. Poukázala na nestále bytové pomery otca, pretože jeho rodinný dom v I. je neobývateľný, navyše už nebýva u družky, preto je otázne kde aktuálne býva. Prvoinštančný súd taktiež neskúmal existenciu cestovného dokladu maloletého, za predpokladu, že ho nemá a v tejto otázke sa nedohodli, či nejde o podstatné veci súvisiace s výkonom rodičovských práv a povinností, na ktoré sa vyžaduje súhlas oboch rodičov. Navyše ak súhlas nebol daný, či nemal byť nahradený rozhodnutím súdu v samostatnom konaní.

5. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky konštatoval, že matka nemá na zreteli záujmy, pocity a vôľu maloletého. Ani psychologické vyšetrenie nepreukázalo dôvodnosť zákazu styku s maloletým, ktorý má právo sa stretávať aj s jeho rodinou, navyše s ňou mal výborný vzťah. Matka nemala počas konania výhrady k prekročeniu štátnych hraníc maloletým keď sa zdržiaval na území Maďarskej republiky a spal u jeho dcéry. Ďalej uviedol, že aktuálne od novembra 2018 nepracuje a žije s priateľkou F. P..

6. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhol rozhodnutie prvoinštančného súdu ako vecne správne potvrdiť, pretože aj zo psychologických konzultácií vyplýva pozitívny vzťah maloletého k obom rodičom. K argumentácii matky o neprešetrovaní prostredia, v ktorom bude maloletý prespávať, poukázal na jej výpoveď na pojednávaní, keď uviedla vhodnosť a vedomosť podmienok na prenocovanie maloletého v dome u otcovej dcéry.

7. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k vyjadreniu otca potvrdil nezisťovanie cestovného pasu maloletého, pričom aj z vyjadrení otca nepriamo vyplývalo, že s maloletým vycestoval na územie Q. republiky bez cestovného dokladu, ktorý sa podľa jeho slov nachádzal u matky.

8. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 65 a § 66 CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a uznesenie prvoinštančného

súdu o nariadení neodkladného opatrenia podľa § 388 CSP zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 CSP).

9. Podľa ustanovenia § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

10. S prihliadnutím na skutočnosti osvedčené obsahom spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i odvolacie argumenty matky a vyjadrenie otca, bolo potrebné posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, pokiaľ mal za dôvodné neodkladným opatrením upraviť styk otca s maloletým v určenom rozsahu.

11. Odvolací súd zhodne ako súd prvej inštancie mal osvedčené, že doterajšia úprava styku otca s maloletým v zmysle predchádzajúceho rozhodnutia o neodkladnom opatrení uznesením okresného súdu č. k. 6P/30/2018-85 zo dňa 01. 06. 2018 nie je zodpovedajúca, preto v posudzovanej veci je v záujme maloletého dočasne upraviť styk v širšom rozsahu. Napriek uvedenému zisteniu bolo potrebné uznesenie prvoinštanšného súdu zmeniť, pretože napadnuté rozhodnutie nezodpovedalo zistenému skutočnému stavu veci ani zákonnej úprave CSP.

12. Z obsahu spisu vyplýva, že v tomto prípade sa jedná o neodkladné opatrenie, ktorého nariadenia sa domáhal otec počas konania vo veci samej, pričom išlo v poradí o druhé rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia počas konania.

13. Zo zákonnej úpravy neodkladného opatrenia vo všeobecnosti vyplýva, že sa jedná o inštitút, ktorého základnou funkciou je dočasne upraviť pomery účastníkov, pričom nárok (prípadne právo) ktorému sa má poskytnúť dočasná ochrana formou neodkladného opatrenia nemusí byť nepochybne preukázaný, musí však byť osvedčený. Miera osvedčenia sa riadi vždy konkrétnou situáciou. Zo zákonnej úpravy neodkladného opatrenia je tiež zrejmé, že súd pri rozhodovaní o ňom nezisťuje všetky skutočnosti, ktoré by musel zisťovať v prípade konečného rozhodnutia vo veci samej. Súd sa obmedzí len na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodiť nutnosť dočasnej úpravy pomerov, pričom vždy je potrebné posúdiť, či touto dočasnou úpravou pomerov nedochádza k zásahu do základných práv jednotlivých účastníkov konania nad nevyhnutnú mieru a či dočasná úprava pomerov sleduje legitímny cieľ. Súd pri nariadení neodkladného opatrenia sleduje predovšetkým záujem maloletého dieťaťa.

14. V zmysle čl. 5 ZoR záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

15. Pojem záujem dieťaťa nemožno chápať zužujúco len ako „záujem zdravia dieťaťa“. Záujem dieťaťa treba chápať čo najextenzívnejšie. V záujme dieťaťa je predovšetkým to, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerance a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, mravnému, duchovnému a sociálnemu rozvoju a aby boli rešpektované jeho práva uvedené v Dohovore o právach dieťaťa, ako aj v iných právnych predpisoch.

16. V čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej aj „Dohovor“) je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

17. V čl. 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie je zakotvené, že pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa. Podľa ods. 3 každé dieťa má právo na pravidelné

udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho záujmom.

18. CMP obsahuje vo svojej tretej časti iba niektoré ustanovenia o neodkladných opatreniach, preto sa použijú aj na neodkladné opatrenia v nesporovom konaní všeobecné ustanovenia CSP o neodkladných opatreniach, ktorý vo svojom ustanovení § 325 ods. 2 obsahuje iba demonštratívny výpočet možných typov neodkladných opatrení. Vzhľadom na uvedené je teda možné nariadiť neodkladné opatrenie aj iného obsahu, ako vypočítava CSP, a teda aj iné neodkladné opatrenia ako výslovne upravuje CMP. Pri rozhodovaní o úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom treba vždy brať do úvahy vek dieťaťa, jeho zdravotný stav, je potrebné vychádzať z toho, že účelom styku je zaistiť v čo najväčšej miere vytváranie a udržanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citového puta k obom rodičom, aby dieťa, pokiaľ možno v minimálnej miere, pociťovalo výchovu v neúplnej rodine. Obidvaja rodičia by mali prispieť k vytvoreniu priaznivých podmienok nevyhnutných pre zdravý fyzický a psychický vývoj maloletého dieťaťa, a to bez ohľadu na existenciu rozporov medzi nimi.

19. Na to, aby sa medzi maloletým a otcom rozvíjala citová väzba, podľa názoru odvolacieho súdu, ale nepostačuje úprava styku v rozsahu a za podmienok, ako bola určená predchádzajúcim rozhodnutím súdu prvej inštancie. Podľa názoru odvolacieho súdu rozsah a intervaly styku otca s maloletým okresný súd určil sice v záujme maloletého, nezohľadnil však dôsledne podmienky realizácie styku vzhľadom na aktuálnu situáciu otca.

20. Takýmto čiastočným rozšírením styku na každý páry víkend od soboty do nedele oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie, bude zohľadnený záujem otca stýkať sa s maloletým každý druhý víkend v mesiaci, ako aj právo matky tráviť spoločne s maloletým aspoň každý nepárny víkend, ktorý predstavuje voľné dni, keď maloleté dieťa má právo tráviť aj tieto dni nielen s otcom, ale aj so svojou matkou.

21. Je pravdou, že vzhľadom na pozitívny vzťah maloletého k otcovi už nie je dôvodné obmedziť počas vymedzeného času styku miesto stretávania sa iba v meste I.. Z uvedených dôvodov možno konštatovať, že v danej veci neexistuje skutkový ani právny dôvod pre obmedzenia otca ohľadne pobytu s maloletým iba v meste Tornaľa v zmysle predchádzajúceho uznesenia o neodkladnom opatrení, ku ktorej zmene sa zhodne vyjadrila aj matka maloletého.

22. Vzhľadom na aktuálnu situáciu otca, ktorý nemá doposiaľ stabilné bývanie a v súčasnosti by mal bývať na inej adrese u terajšej družky na území Slovenskej republiky, nie je dôvodné stanoviť miesto prespátia maloletého počas vymedzenej doby styku u otcovej dcéry v obci K.. Preto bolo potrebné neurčiť miesto prespátia maloletého na konkrétnej adrese. Vzhľadom na uvedené je odvolacia námietka matky ohľadne pomerov v dome v obci K. na adrese otcovej dcéry, ako aj otázka cestovného dokladu maloletého bezpredmetná.

23. Odvolaciu námietku matky ohľadne nesprávne uvedenej účinnosti neodkladného opatrenia od 05. 11. 2018 a rozporu so zákonnou úpravou, považoval odvolací súd za opodstatnenú, pretože podľa § 332 ods. 1 CSP je neodkladné opatrenie vykonateľné doručením a súd prvej inštancie uvedením dátumu tzv. účinnosti rozhodnutia vo výroku pred jeho doručením účastníkom konania, postupoval v rozpore s právnou úpravou CSP. Preto aj z uvedeného dôvodu došlo k zmene napadnutého rozhodnutia.

24. Na záver odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že o konečnej úprave styku bolo rozhodnuté rozsudkom vo veci samej zo dňa 22. 01. 2019, ktorý však z dôvodu podaného odvolania otcom nenadobudol právoplatnosť.

25. Odvolací súd prihladnuc na záujem maloletého dieťaťa, zohľadňujúc predovšetkým jeho vek, zdravotný stav, citovú naviazanosť, výchovné prostredie, v ktorom žije, odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia podľa ustanovenia podľa § 388 CSP zmenil.

26. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).